

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Ivre Ac Potestate Romanorvm Pontificvm,
Imperatorvm, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

De reuocatione belli. cap. xlivi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](#)

festo; multo autem magis est obseruanda salus Reipubli-
 cae, per quam impediuntur occasiones plurimorum, & in-
 numero mala temporalia, & spiritualia, quam salus corpo-
 ris vnius hominis. † Et ideo pro iuitione Reipublica &
 delium licitum est iusta bella exercere in diebus festiuis;
 si tamen hoc necessitas exposcat: hoc enim eslet tentare
 Deum, si quis imminentे tali necessitate à bello desiste-
 ret. Sed necessitate cessante non est licitum bellare in die-
 bus festiuis propter rationes inductas. Et Hosties. & lo-
 an. Andr. in c.j. de tregua, & pace dicunt: Die iouis non
 est bellandum propter ascensionem Domini in cœlum;
 neque die Veneris propter reuerentiam passionis; neque
 die Sabbati, quia in eo die discipuli latuerunt propter mo-
 tum Iudeorum, & corpus Christi latuit in sepulchro; ne-
 que Dominica propter honorem resurrectionis: quod li-
 mitatur pereat, que superius dixi, nisi causa necessitatis su-
 perueniente, & est rex. in c. si nulla, xxij. q. viij. vbi dicitur:
 Si nulla vrget necessitas, non solum Quadragesimalitem-
 pore, sed etiam omni tempore est à prælijs abstinentium;
 † sed necessitate instantे etiam in Quadragesimalibus die-
 bus bellum inire licet: quia necessitas Legi non subiaceat;
 vt in c. si quis propter necessitatem, de furtis, & c. discipu-
 los, cum simi de conser. distinct. v. et in l. pen. ff. de ferijs,
 dicitur, quod militaris disciplina potest die feriata fieri. Et
 in actu militari debet miles præcedere Doctorem, sed in
 actu doctoreo indifferenti Doctor debet præcedere mil-
 item; quia regens est nobilis recto. I. iubemus, in fine,
 C. de Episco. & cleri, sed leges regunt ministerium militare, l. leges, C. de legi, & vide Marti. in tractatu de Di-
 gitate, in vj. volum. fol. 69.

DE REVOCATIONE BELLI.

Cap. XLIII.

S V M M A R I V M.

- 1. Vtrum habens iustum bellum teneatur à bello desistere, cùm ab
base iniquo offeratur satisfactio.
- 2. Belli finis est pax, & vnuersi tranquillitas.

3 H4

- 3 Habens iustum bellum causam hostium suorum index efficitur.
 4 Commodans arma, vel equum ad bellum, si amittantur, an possit agere actione legi ultore repetundarum; limita.
 5 Preparans exercitum sine iussu superioris incidit in crimen lese maiestatis.
 6 Extre turpi nulla contrahitur obligatio.
 7 Tregua diffinitio.
 8 Iuramentum obseruandum non est, quando seruari non potest
si ac interitis salutis corporalis, vel spiritualis.
 9 Tenetur belti dux predam inter milites suis dividere.
 10 Dux exercitus in territorio alieno existens cum suo exercitu potest aliquem condemnare.
 11 Imperatorem, vel Duxem generalem exercitus oportet plures,
et meliora scire, eorum enim doctrina omnibus prodeesse debet.
 12 Tribunorum officium quod sit.
 13 Miles domicandi scientiam habere debet.
 14 Non debent armigeri per vim transentes aliquod damnum inferre; et alter facientes impunè offendis possint.
 15 Capitala per predecessorem facta un per successorem seruari debeat: remisive.

T f vrum habens iustum bellum teneatur
desisteré à bello hoste iniquo offerente satisfactionem? dico, quod in hoc distinguamus
tria tempora belli secundū Card. sancti Sixti,
scilicet principium, medium, & quasi finem: nam in principio belli, hoc est, postquam bellum est
indictum, & congregatum, ante tamen conflitum, ex quo
vindictæ negotium adhuc est integrum, tenetur princeps
admittere satisfactionem, & reuocare bellum. Et ratio est,
quia bellare non est voluntatis, sed necessitatis, ut in c. nos
li, xxij. quest. i. In proposito autem cessat necessitas belli, ex eo, quod offertur satisfactio re adhuc existente integra: nam finis belli est conseruatio sui ipsius, & bonorum; & suscipienda bella sunt quidem ob eam causam,
ut sine iniuria in pace viuantur: f cum finis belli sit pax, et

Bb 2

8c

& tranquillitas vniuersi, vt in c. noli, xxij. q. j. nam aliter princeps debet esse pacificus, quantum in se est, vt in cap. verba, xj. q. iij. Sed esto sanus lector, & intellige de satisfactione plena, hoc est, non solum iniuria, seu rerum, sed sumptuum, & damnorū. Nam postquam semiprælatū est, & mortes hominū hinc inde intercesserunt, non tenetur habens iustū bellum reuocare bellū, propterea quia hostis nunc offert satisfacere: & ratio est, quia habens iustū bellū gerit personam iudicis criminaliter procedentis. Et quod gerat personam iudicis, patet ex eo, quod prælium iustum est actus vindicatiæ iustitiæ, quæ propriæ est virtus principis, seu iudicis. non est enim priuatæ personæ opus vindicare, text. est in c. non frusta, & c. si homicidium, & c. miles, xxij. q. v. & in c. dominus noster, & c. iustum est bellum, xxij. quæst. ij. ybi dicitur: Iustè bellare est iustè judicare; scriptum est enim: Mihi vindictam, & ego retribuam, dicit dominus. quod vero criminaliter procedat, patet ex eo, quod procedit ad cædes, ad seruitutem personarum, & damnum rerum. Per hæc omnia iustum bellum infert; quamvis hodie à seruitute inter Christianos absolvatur de consuetudine, cui standum est, vt dixi allegando Barto. in l. hostes, de capti. & post. reuer. Manifestatur quoque idem, quod habens iustum bellum non est pars, sed ipsa ratione, & necessitate ad bellum efficitur iude hostiū suorum, vt in d. c. iustum est bellum, & c. dominus noster, xxij. q. ij. ex eo, quod eadem ratione potest princeps in perturbatores suæ Reipublicæ intraneos, & extraneos vti gladio propria authoritate, scilicet ex ratione perfecta Reipublice: non enim est perfecta Respublica, cui deest potestas vindicatiæ, iustitia mediante, siue contra perturbatores Reipublicæ intrinsecos, siue extrinsecos. Et nisi sic esset, cùm par in parem non habeat imperium, bella omnia iniusta essent, nisi defensiva. Qui igitur habet iustum bellum, gerit personam iudicis procedentis secundum vindicatiæ iustitiam aduersus extraneos perturbatores Reipublicæ, & in medio belli iam effectus est dominus causæ, non existente amplius integro negocio vindictæ, & potest, nisi misericordia vti velit, persequi bellū,

& vindicatiuam exercere iustitiam gladio bellico. Sibi autem hostis imputet, quod reduxit se ad eum statum, in quo iustitia vindicativa potest ab alienis contra se exerceri: fuit enim in potestate sua offerre satisfactionem. † Et quod habens iustum causam bellandi, efficiatur index hostium suorum, tex. est in d. c. iustum est bellum, & c. dominus nos-ter, xxij. q. ij. Et sic pater, quod ex arbitrio principis iusle bellantis pendet continuatio belli, cum bellum est quasi in fine, licet offerant satisfacere. Et si princeps non habet copiam superioris, potest preparare bellum contra subditos suos inobedientes, & contra alios, l. si alius, s. bellissime, ff. quod vi aut clam. facit tex. in l. ait prator, s. si debitorem, ff. quae in frau. credi. Sed mouentes guerram tenentur de omnibus malis, quae exinde sequuntur, nisi guerra fuerit licita: quia qui causam mali dat, & c. quando causa est coniuncta damno; secus si causa esset multum remota, l. si mulier, ff. rerum amota. & per Bald. in c. sicut, de testi. Et si mouens iustum bellum conduxit milites pretio, ut hodie faciunt principes; si miles amiserit equos, & arma, non tenetur princeps emendare, ita Inno. in c. sicut, iiij. de iure-
ian. & Anton. in c. olim, de restit. spol. vide etiam Barto. in l. j. C. de re mili. & Bald. in l. fin. C. de condi. inser. & vi-
debis longam, & optimam distinctionem Salyceti in l. quo-
niām, C. ad leg. Jul. de vi. pub. in viij. colum. in libro meo.
† Sed commodarius, qui commodat equum, vel arma ad
bellum, si amittantur, non cōpetit ei actio ad ea repetenda.
Et hoc erit eadem ratione; quia non excessit fines con-
tractus; nec conductor tenerit locatori, quia locator de-
bet esse contentus mercede sua, dummodo conductor non
commiserit dolum, vel culpam; commodarius etiā non
teneatur nisi de dolo, & lata culpa, vel leui, & leuissima, de
quo vide Inno. in d. c. sicut. & late per Anton. de Butr. in
d. c. olim, de restit. spo. Et si alicui sit guerra iniusta, amici
eius etiam non vocati possunt eum iuuare. Bal. in c. ad A-
postolicę, de re iudic. vide Barto. in l. prohibitum. de iur.
fisci, lib. x. & in l. vt vim, de iusti. & iure. Sed quando bel-
lum est iniustum, inferens tenerit ad restitutionem omni-
um damnorum illatorum, c. in nostra, de re iudi. Innocen-

Bb 3

in c.

Inc. fin. quod met. cau. Bald. in l. ij. C. de senten. quæ pro eo, quod int. Sed si aliquis accesserit ad bellum non vocatus, animo obligandi principem, aget neg. gest. l. sed an vltro. ff. de neg. gest. & quod viiliter est gestum nomine alius, quis cogitur habere ratum. ita Bart. notanter in l. Pömponius, ff. de neg. gest. Quid de accedentibus propter gloriam consequendam, quia non accedit animo gerendi negotia aliena, immo propria, licet in vim consequentia alterius negotia gerat? nulla actio tali competit. Ira Ioan. de Lign. in tractatu suo de bello, argum. glo in l. si finita. ff. suam. ff. de dam. infect. Idem, si gessisset aliquid ex necessitate, ut concludit Barto. in l. cotem, ff. fina. in fin. ff. de pub. & in l. damni, ff. ij. ff. de dam. infect. & est glo. in l. supra iter, ff. Cassius, ff. de aqua plu. arcen. De his, qui accidunt animo prædandi, non est dubium, quin talibus non competit actio: cum super facto turpi nulla inducatur obligatio, ff. de verbo. oblig. l. veluti, & l. generaliter, & l. si plagi. Aduertendum tamen est, † quod si aliquis præparauit exercitum sine iussu superioris, incidit in crimen lex maiestatis. Bart. in l. ij. ff. ad leg. Iul. maiest. Et duellum est de iure prohibitum, c. porro. & ibi glo. de pug. in duel. Sed si tempore guerræ aliquis in se suscepit custodiam, & castrum, videtur in se suscipere casum fortuitum, etiam per vim auferatur, & hoc ex natura eius, quod in se suscepit; quia custodiam tempore guerræ suscepit, tene menti secundum Paul. in l. ea quidem, C. commod. Et Bart. in l. si quis, ff. locat. dicit; Valet pactum, quod quis tenetur de casu fortuito. Et dominus, qui concessit castrum in feudum, potest ponere custodes in dicto castro tempore guerræ, domino castri inuitio. text. in l. sicut legatum, ff. dominus, ff. de ysu, & habi. Ange. in authen. nunc autem, de litigio. quod est notandum. Et non licet facere noua castra, neque in castellare vetera. de quo vide Innoc. in c. Pisanis, de resti. spo. & Barto. in l. ex hoc iure, ff. de iusti. & jure. Et ecclesia non potest in castellari ad aliquem defendendum. Archid. in c. sanctorum patrum, x. q. j. sed ad defensionem bonorum, & eorum, qui in casu lictio ad eam confugiant, in castellari potest. argum. de immun. eccl. c.

ed in ecclesia. Sed vocatus ad bellum iustum non habet actionem mandati: † quia ex re turpi non contrahitur obligatio, insti. man. s. illud quoque, ff. mandati. l. si vero non remunerandi. s. rescripti, l. si mandauero, s. qui eadem. & Anton. ind. c. olim, de restit. spo. Vocati autem ad iustum bellum actionem mandati habent contra vocantem, nisi causa pietatis, vel humanitatis, sive parentelae hoc fecerint. ff. de neg. gest. l. Ne sennius, c. non inferenda, xxijj. q. iij. & c. seq. & vide Inno. in c. sicut. & latè per Anton. in d. c. olim, de restit. spo. Sed milites conducti pretio non habent actionem mandati, vt superius dixi. Sed si vocati ad iustum bellum accesserint, animo obligandi principem, dic, vt dixi.

† Quia multoties inter principes exercitum tractatur de tregua, aliqua de securitate treguae dicimus. Est Tregua securitas personis, & rebus ad tempus praestita discors nondum finita, vt in l. non dubito, & l. possimilium, s. inducio, s. de capti. Et est Tregua conuentionalis, & est Tregua canonica. Conuentionalis dicitur, de qua trahimus, quæ ex conuentione recipit formam, sicut contractus quilibet. ff. depositi, l. prima, s. si conueniat. & ff. de regu. iu. l. contractus, & hosti seruanda est, yt in c. noli, xxijj. q. j. Inno. xxij. q. iij. quia graue est fidem fallere, ff. de confisi. pecul. l. prima. Etsi duo Reges habuerunt inter se guerram, & dum faciunt pacem, apponunt pactum, quod licet alteri se vindicare, vel rumpere foedera pacis, istud pactum valet in casu, quo esset permisum de iure, Bald. in authen. sacramenta puber. C. si aduer vendi. in princi. Et an Tregna non sit seruanda non seruanti fidem, nec conuentiō, nec iuramentum. Innoc. in c. peruenit, ij. de iure. dicit: Si duo aliquid sibi iniucem iurauerunt, si unus non seruavit iuramentum, nec alius tenetur seruare. Et de hoc videlicet Inno. in c. venerabilem, de elect. vbi dicitur, quod contra tale iuramentum potest quis propria autoritate contravenire; quia in eo, quod necessario defenditur, non est necessaria superioris authoritas. vt ff. de lega. ij. l. fideicomissa, s. si quis illicite. Itaque si duo Reges habuerunt inter se guerram, & inter

se fecerunt conuentionem treguae iuramento interueniente, & unus fregisset treguam, non tenetur alter seruare, quia frangenti fidem fides frangatur eidem, l.j. in fin. ff. de loco pub. & frustra sibi fidem quis postulat ab eo seruari, cui fidem a se prestatam seruare recusat, vt in reg. frustra, de reg. iur. in vj. Et est unus casus, in quo licitum est sibi ipsi propria authoritate remittere iuramentum, vt per Innoc. in d.c. venerabilem, de electio. pricipuè si obseruatio iuramenti tenderet in detrimentum Christianorum, & pacis vniuersalis; quia iuramentum non est obseruandum, cum possit vergere in perditionem vitæ corporalis aliquius priuati, quanto magis in perditionem multorum, vt xxij. q. iiiij. c. j. cum quatuor sequen. Et pietas fuit, quod David Nabal sicut iurauerat, non occiderit: & licet a principio iuramentum esset illicitum, & non vitiosum in natura sui; ex causis tamen extrauenientibus fidem promissam seruari prohibetur. ita Ambro. in libro de officijs, cuius verba sunt canonizata in c. fin. xxij. quest. iiiij. & Panor. inc. si vero, de iure iurana. Itaque est conclusio vera, † quod iuramentum non est obseruandum, quando non potest seruari sine interitu salutis corporalis, vel spiritualis. Sed Dux belli, qui hodie appellatur generalis, non potest facere pacem cum inimicis, nec treguam, vel inducias, vt per Ias. in l. conuentionum, ff. de pact. nisi tales inducias fierent ob necessitatem belli, puta vt caduera sepeliantur, & dicuntetiam docto. in c. j. de tregua & pace, & in c. cum olim, de restit. spoli. sed limitat Ias. in d.l. conuentionum, nisi talis capitaneus esset etiam locum tenens principis, cum omnia possit, sicut ipse princeps, secundum Bart. in l.j. ff. à praefecto, ff. de lega. iiiij. in l.j. post glo. ibi. C. de offic. eius, qui vicem alter. gerit. ponit Alexand. ad aliud propositum in rubr. ff. de offic. eius. Sed de consuetudine generali, quæ communiter viget in toto orbe, capitaneus generalis, etiam si locum tenens principis, non excedit fines instructionum suarum, & mandati in consulto principe, & omnia, quæ facit, vel donat, sunt ad beneplacitum principis. Et † dux belli debet prædam diuidere inter milites suos, c. dicat aliquis, xxij. q. v. c. ius militare, j. distin.

Sed

Sed non potest donare castella, vel possessiones praedatas
in bello, quia sunt superioris bellum mouentis, ita Anton.
de Butr. in c. olim, de restit. spo. Alex. post Barto. in l. fin. ff.
de capti. Sed ciuitates captas ab hostibus non efficiuntur
seruas hostium, sed subditæ, quoad iurisdictionem, Barto.
in l. diuus, ff. de iure fisci. Bal. in rubri. de treg. & pac. in fi.
vbi dicit, quod retainent bona, & habent testam enti factio-
nem. & Bart. & Bald. allegant Iaco. de Beluiso in authen. de
hære. & falci. in ij. colum. Sed Iacobus de Beluiso dicit,
quod aut capta est personarum generalitas, aut id in par-
ticulari accidit: primo casu, si desinant esse rebelles, reci-
piunt antiquam libertatem; secundo casu semper rema-
nen t serui. ¶ Et Dux exercitus potest condemnare ali-
quem in territorio alieno, in quo residet cum exercitu, ita
Bal. in l. ij. ff. de offi. præsi. facit text. in Clemen. j. de foro
compt. ratio affirmativa est, quia videtur esse cum vniuer-
sitate; cum vniuersitas non minus inheret iurisdictioni,
quam fundo. quod est notandum. Et ratio est, quia tunc
non dicitur esse extra suum territorium: dicitur autem
territorium à potestate terrendi, l. pupillus, s. territorium,
ff. de verbo. signifi. & intellige, quando accessit extra ter-
ritorium pro vindicanda iniuria commissa, & sic indicen-
do iustum bellum; ideo (vt dixi) non dicitur extra ter-
ritorium. Et si capitaneus generalis facit saluum conductū
ad eundum, dicitur etiam concedere ad redeundum. Barto.
in l. vtimur, ff. de sepul. viola. & vide Barto. in l. j. ad leg.
Iul. maiesta. Et de materia salui conductus vid. Ioan. de
Imo. in l. is qui reus, ff. de pub. iud. ¶ Ideo nullus est, quem
oporetat plura, vel meliora scire, quam Imperatorem, vel
ducem generalem exercitus, cuius doctrina debet omni-
bus prodeesse subiectis, & debet exire, & intrare ante om-
nes. Et officium regentis exercitum non tantum in dan-
da, sed etiam in obseruanda disciplina consistit, l. officium,
ff. de re militari. & ibi dicitur. ¶ Officium tribunorū est, 12
vel eorum, qui exercitui prælunt, milites in castris conti-
nere, & ad exercitationem perducere, claves portarū sus-
cipere, vigilias interdum circuire, frumentationibus com-
militonum interessere, frumentum probare, fraudem men-
suræ

surè coercere, delicta castigare, principijs frequenter ins-
teresse. i. cùm milites assumūtur. Et princeps exercituum
debet milites valetudinarios inspicere, & debet educere,
vel introducere exercitum: itaque non debet esse vltimus
ad labores, sed primus, vt legitur Numeri c. xxvij. Et ad
ducem belli pertinet remouere ineptos ad bellandum; &
remouendi sunt pauidi, & formidolosi, quia pauci pauidi
faciunt alios timere, & fuga eorum dissipat, & deordinat
aciem. Item antiquitus remouebantur, qui ædificauerant
domos nouas, & qui plantauerant vineas, & non come-
derant de fructibus earum: & etiam erant remouendi il-
li prælio, qui despousauerant vxores, nondum tamen ad-
huc eas cognouerant per matrimonij consummationem,
ita Nicolaus de Lira in cap. xx. Deuteron. Et Dux exerci-
tus deberet eligere viros ad pugnandum, & egressus pugna-
re contra inimicos, & non expectare vt inimici veniant,
exemplo Moysis, vt legitur Exodii cap. xvij, vbi Iosue pu-
gnauit contra Amalech. Et tempore expeditionis nec mi-
liti commatum dare. i. licentiam recedendi non conce-
dat, d. l. officium. & in l. prima, de commatu, libro xij.

¹³ † Et miles scientiam dimicandi debet habere, in exercita-
tus quippe miles non bene pugnabit: & Cassiodorus di-
cit; Utiam ferocium militum corda longa pace vilescent,
& terribilis est hominibus conflictus, si non sit assiduus.
Et ars bellandi si non præluditur, cum fuerit necessaria,
non habetur. discat ergo miles in ocio, quid agere debat
in bello: nam pro tironibus habendi sunt, qui longo tem-
pore militare desuererunt, dixitque lex ciuilis, quod offici-
um tribuni militum est ipsos ad exercitationes produ-
cere, s. de re mili. l. officium, s. j. & de officio præf. pre-
to. Aphricæ, l. ij. s. sit & frequens. & Tullius in iij. Rhei-
to. dicit: Milites debent esse exercitati, vt utiles sint, in
authen. neque miles, neque scederatus, in princ. colum.
viii. & facit l. qui cum uno, s. de re milita. legitur etiam
in libro Iudith: Vocetis maiores natu, & Dueces bellorum.
Ea itaque virtus bellicæ dici potest, cui comes sit prouide-
tia: nam sine consilio fortitudinem temeritatem videri.
Erde materia singularis certaminis vid. Paridem de Puteo

In tractatu suo in volumine sexto tractatum, fol. 113. Et aduerte in materia tregue, quod si a principe, vel duce belli armigeris datur passus per suam ciuitatem, farmigeri 14 debent transire per viam rectam, non dantes per viam damnum; alias impunè possunt inuadi, & offendere, ita Ange. in l. qui sella. ff. de ser. vrba. prædi. Et aduerte, quod pax, vel tregua facta a principibus ligat etiam cohærentes, tex. est sing. in c. j. de postula. præla. & loan. And. in c. ad Apostolicae, de re iudic. in vj. quod est verum secundum docto. in l. que religiosi, ff. de rei vendi. sue expreſſe fiat mentio de adhaerentibus, huc non: quia etiam de ipsis actum videtur. Sed tutius est iudicio meo in hodiernis temporibus, ut omnia exprimantur; & utinam in expreſſis pacta, & iuramenta seruarentur. Et de hoc videbis Alex. and. in l. si conuenerit, ff. si nuda, ff. de pigno. actio. Et finita tregua, bellum si est iustum, exerceri potest, sine alia diffidatione, ut in c. sequenti dicetur. Et si Capitaneo gentis armorum sicut concessus transitus, intelligitur, ut ciuii modo transeat non deuasando fructus, Ange. in situ. de seruitutibus; sed nulla fides, pietasque viris, qui castra sequuntur. ¶ Et capitula pacis an debeant seruari 15 per successorem, vide Bal. in l. digna vox, C. de legi. & dic, quod pacta, quæ fierent hodie inter Regem Franciæ, & Hispaniarum, debet seruari per successorem, ut per Bal. in d. l. digna vox, C. de legibus.

DE DIFFIDATIONE.

Cap. XLV.

SUMMARIUM.

- 1 Diffidatio, & diffidare quid sit, & in quo differat, & nu. 4. et 5.
- 2 Ad hoc ut bellum licuum dicatur inter Christianos, prius requirienda est diffidatio. & num. 3.
- 3 Pirata hostibus fid. i, & Principis equiparantur.
- 4 Fides promissa frangenda non est, etiam morte interveniente.

Diffidatio quia debet præcedere bellum, aliqua de diffidatione dicamus. ¶ Et diffidatio est quodammodo initium bellii, quæ fieri debet antequam Christianus Christianum offens.